

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Bohuslavy Drahošové a soudců JUDr. Jany Záviské a JUDr. Petra Indráčka v právní věci žalobkyně **H. P.**, nar.X, bytem S. M., U., proti žalované **České správě sociálního zabezpečení** se sídlem Praha 5, Křížová 25, adresa pro doručování Ostrava, Zelená 3158/34a, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 28.6.2010 č.j. 48091/010-9010-12.05.10-1018/165/RO/SA, o zamítnutí odvolání a potvrzení rozhodnutí Okresní správy sociálního zabezpečení Olomouc č.j. 48006/010-9010-21.4.10-7729/39/RO/CR ze dne 21.4.2010, **o zamítnutí žádosti o vrácení přeplatku na pojistném,**

t a k t o :

I. Rozhodnutí žalované ze dne 28.6.2010 č.j. 48091/010-9010-12.05.10-1018/165/RO/SA a rozhodnutí Okresní správy sociálního zabezpečení Olomouc č.j. 48006/010-9010-21.4.10-7729/39/RO/CR ze dne 21.4.2010 **s e** pro nezákonnost **z r u š u j í** a věc se vrací Okresní správě sociálního zabezpečení Olomouc k dalšímu řízení.

II. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobkyni náklady řízení ve výši **2.000,- Kč** do 60-ti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í

Žalobou podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí žalované ze dne 28.6.2010 č.j. 48091/010-9010-12.05.10-1018/165/RO/SA, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Okresní správy sociálního zabezpečení Olomouc (dále jen „OSSZ“) č.j. 48006/010-9010-21.4.10-7729/39/RO/CR ze dne 21.4.2010. Tímto rozhodnutím OSSZ zamítla žádost žalobkyně o vrácení přeplatku na pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti dosaženou v roce 2009 jejím manželem Ing. V. P., který zemřel dne 1.12.2009. Dle OSSZ nebyla splněna podmínka daná ust. § 17 odst. 3 zákona č. 589/1992 Sb. v platném znění, podle které se přeplatek na pojistném dle § 15a odst. 2 písm. b) téhož zákona vrací zaměstnanci jen na základě jeho písemné žádosti. Absence této písemné žádosti zemřelého Ing. V. P. OSSZ Olomouc neumožňuje žalobkyni vrátit přeplatek na pojistném. Žalovaná se v podstatě ztotožnila s uvedeným právním názorem a závěrem správního orgánu I. stupně a k odvolacím námitkám žalobkyně dodala, že přestože je v odst. 2 ust. § 17 větě druhé uveden pojem „právní nástupce“, má žalovaná za to, že nelze z tohoto ustanovení vyvozovat možnost právního nástupce zaměstnance podat žádost o vrácení přeplatku na pojistném, neboť tato možnost, jak vyplývá z ustanovení § 17 odst. 3 citovaného zákona, je dána toliko zaměstnanci a nikoliv jeho právnímu nástupci.

Žalobkyně v žalobě namítala, že žalovaná si zákon č. 589/92 Sb. v platném znění vyložila kasuisticky nikoliv v širším právním kontextu, takže na straně státu vzniká bezdůvodné obohacení. Pokud žalovaná uvedla, že vrátit pojistné lze pouze zaměstnanci na základě jeho písemné žádosti, pak v zákoně ani jiném právním předpise není nikde striktně uvedeno, že příslušný nárok zaniká smrtí zaměstnance. Dle žalobkyně se žalovaná vypořádala s právním nástupnictvím nedostatečně, neboť pokud by bylo ust. § 17 citovaného zákona aplikováno tak, jak je uvedeno v odůvodnění napadeného rozhodnutí, znamenalo by to, že právní nástupce podle ust. § 17 odst. 3 v platném znění nemůže prakticky požádat OSSZ o vrácení přeplatku nikdy, což je v rozporu s ust. § 17 odst. 2 tohoto zákona.

Žalovaná v písemném vyjádření ze dne 14.9.2010 navrhovala zamítnutí žaloby jako nedůvodné.

Krajský soud přezkoumal na základě žaloby napadené rozhodnutí, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 zák. č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů /dále jen „s.ř.s.“/), jsa vázán rozsahem a důvody, které uplatnila žalobkyně v podané žalobě a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Z obsahu správního spisu OSSZ Olomouc sp.zn. 39/2010/OK/RO krajský soud zjistil, že žalobkyně podala žádost o vrácení přeplatku na pojistném ze dne 29.3.2010 v níž uvedla, že její manžel Ing. V. P. byl zaměstnán v roce 2009 u dvou zaměstnavatelů, u nichž dosáhl maximálního vyměřovacího základu 1.130.640,- Kč a vznikl mu tak přeplatek na pojistném výši ve výši 73.498,- Kč. Jelikož dne 1.12.2009 zemřel, žádá žalobkyně o „vratku tohoto sraženého pojistného“. K této žádosti žalobkyně připojila potvrzení zaměstnavatelů NPPM s.r.o. ze dne 27.3.2010 a

Odborného léčebného ústavu P. ze dne 23.2.2010. Dne 21.4.2010 o její žádosti OSSZ Olomouc rozhodla tak, že přeplatek na pojistném se nevrací. V odůvodnění tohoto rozhodnutí vyslovila OSSZ právní názor, že v případě smrti zaměstnance není splněna podmínka vyplývající z ust. § 17 odst. 3 zákona č. 589/92 Sb., podle kterého se přeplatek vrací zaměstnanci jen na základě jeho písemné žádosti. Absence této žádosti správnímu orgánu I. stupně neumožňuje vyhovět žalobkyni a vrátit přeplatek na pojistném na základě jí podané žádosti. Správní spis dále obsahuje odvolání žalobkyně a rozhodnutí žalované o tomto odvolání. Stejně listinné důkazy obsahuje správní spis žalované sp. zn. OSP165/10.

V projednávané věci byl tedy spornou právní otázkou nárok žalobkyně na vrácení přeplatku na pojistném, který za rok 2009 vznikl jejímu manželovi. Bylo nesporné, že manžel žalobkyně dne 1.12.2009 zemřel a že žádost o vrácení tohoto přeplatku u správního orgánu I. stupně nepodal. Dle názoru žalobkyně názor žalované, že se přeplatek vrací podle ust. § 17 odst. 3 zákona č. 589/92 Sb. toliko na základě písemné žádosti zaměstnance je nesprávný, protože neaplikovala ustanovení věty druhé odstavce druhého téhož ustanovení „o přechodu tohoto oprávnění na právního nástupce“. Žalobkyně dále namítala, že jediným důvodem uvedeným v odůvodnění rozhodnutí OSSZ Olomouc bylo to, že zaměstnanec ji nepožádal o vrácení přeplatku písemně. Jestliže správní orgán I. stupně neuznal možnost právního nástupce požádat o vrácení přeplatku, pak se OSSZ Olomouc nevypořádala s tím, že „státu vzniklo bezdůvodné obohacení a že stát musí peněžní částku ve výši přeplatku na pojistném, na kterou nemá právní nárok, vrátit osobám, které jsou právoplatnými dědici“. Žalobkyně v této souvislosti uvedla, že „práva a povinnosti z bezdůvodného obohacení, které může být jak na straně fyzických tak právnických osob včetně státu, přecházejí jako práva majetková na právního nástupce (dědice)“. S uvedenými důvody se dle žalobkyně v odůvodnění svého rozhodnutí nevypořádala ani žalovaná.

Se zřetelem k výše uvedeným námitkám žalobkyně je zapotřebí posoudit otázku, zda vznikem přeplatku na pojistném odvedeném z dosažených příjmů jejího zemřelého manžela za rok 2009 došlo k bezdůvodnému obohacení státu jednajícím prostřednictvím orgánů sociálního zabezpečení. Ve stávající právní úpravě je pojem bezdůvodného obohacení uveden v ustanovení § 451 občanského zákoníku, dle kterého, kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat, přičemž bezdůvodným obohacením je majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů. Uvedený právní institut bezdůvodného obohacení se však vztahuje na občanskoprávní vztahy, nikoliv vztahy veřejnoprávní. Nárok plátce na vrácení přeplatku na pojistném představuje samostatný titul upravený v § 17 zákona č. 589/92 Sb. a nelze jej tedy vztahovat na jednotlivá ustanovení občanského zákoníku o bezdůvodném obohacení. Proto také při rozhodování o vrácení přeplatku na pojistném je zapotřebí vycházet výhradně z citovaného ustanovení § 17 zákona č. 589/92 Sb. a podle tohoto ustanovení také posuzovat veškeré případy přeplatků na pojistném (stejný názor je vysloven také v rozsudku NSS ze dne 28.5.2009 č.j. 6Ads 16/2009-81). Názor žalobkyně ohledně vzniku bezdůvodného obohacení státu ve výši přeplatku na pojistném proto správný není. Jiná je ovšem otázka nároku žalobkyně na vrácení přeplatku na pojistném podle citovaného ustanovení § 17 zákona č. 589/92 Sb. Podle tohoto ustanovení ve znění účinném ke dni vydání žalobou

napadeného rozhodnutí se dle odstavce prvního vrací přeplatek na pojistném plátcí pojistného nebo jeho právnímu nástupci do pěti let od uplynutí kalendářního roku, v němž vznikl, pokud není jiného splatného závazku vůči okresní správě sociálního zabezpečení. V odstavci druhém je stanoveno, že příslušná okresní správa sociálního zabezpečení je povinna vrátit přeplatek na pojistném do jednoho měsíce ode dne, kdy tento přeplatek zjistila. Ve větě druhé je pak uvedeno, že požádal-li plátcé pojistného nebo jeho právní nástupce o vrácení přeplatku na pojistném a příslušná správa sociálního zabezpečení vrátila přeplatek na pojistném po uplynutí lhůty stanovené pro vydání rozhodnutí o přeplatku na pojistném, je povinna zaplatit úrok z přeplatku v tomto ustanovení dále uvedený. V odstavci třetím citovaného ustanovení věty první před středníkem je pak uvedeno, že přeplatek podle § 15a odst. 2 písm. b) vrátí okresní správa sociálního zabezpečení zaměstnanci jen na základě jeho písemné žádosti potvrzené zaměstnavatelem podle § 15a odst. 3. Právě z posledně citovaného odstavce žalovaná i správní orgán I. stupně dovodily, že vrátit přeplatek na pojistném lze toliko pouze na žádost zaměstnance a nikoliv na žádost jeho právního nástupce, z čehož učinily závěr, že žádost žalobkyně o vrácení přeplatku vzniklého jejímu zemřelému manželovi není důvodná. Podle názoru krajského soudu však tento právní názor žalované správný není a účelu a smyslu citovaného ustanovení § 17 zákona č. 589/92 Sb. se přičítá. Jestliže zákonodárce v odstavci jedna tohoto ustanovení hovoří o vrácení přeplatku na pojistném nejen plátcí pojistného, ale i jeho právnímu nástupci v souvislosti se stanovením lhůty a podmínky, ve kterých je možno přeplatek vrátit a v odstavci druhém stanovil povinnost zaplacení úroku z přeplatku plátcí pojistného nebo jeho právnímu nástupci, pak je zcela nelogický závěr obou správních orgánů, že je vyloučena možnost právního nástupce plátce pojistného uplatnit nárok na vrácení přeplatku pojistného. Krajský soud v této souvislosti zastává názor, že nárok na vrácení přeplatku pojistného nelze pojímat jako ryze osobnostní nárok, který lze uplatnit toliko žádostí podanou plátcem pojistného a který by v případě úmrtí plátce pojistného nemohl přejít na jeho právního nástupce.

Za této situace, kdy oba správní orgány při svém rozhodování vycházely z nesprávného právního posouzení nároku žalobkyně, krajskému soudu nezbylo, než obě rozhodnutí zrušit pro nezákonnost podle ust. § 78 odst. 1,3 s.ř.s. a věc vrátit správnímu orgánu prvního stupně k dalšímu řízení. Soud rozhodoval v souladu s ust. § 51 s.ř.s. bez nařízení jednání.

V souladu s ust. § 60 odst. 1 s.ř.s. závázal soud žalovanou k úhradě nákladů řízení žalobkyni ve výši 2.000,- Kč za zaplacený soudní poplatek.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační

stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým

označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Ostravě dne 9. prosince 2013

JUDr. Bohuslava Drahošová
předsedkyně senátu